

Bariř İnce

Çelışki

10. BASKI

♥ can
çağdaş

BARIŞ İNCE
ÇELİŞKİ

Can Çağdaş

Çelişki, Barış İnce

© 2017, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2017

10. basım: Kasım 2022, İstanbul

Bu kitabın 10. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Editör: Mustafa Çevikdoğan

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 44009

ISBN 978-975-07-3507-3

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750735073

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

BARIŞ İNCE
ÇELİŞKİ

ROMAN

♥can

Barış İnce'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Sarsıntı, 2018

BARIŞ İNCE, 1982'de İzmir'de doğdu. İlköğrenimini İzmir Mustafa Reşit Paşa İlköğretim Okulu'nda, ortaöğrenimini İzmir Karşıyaka Anadolu Lisesi'nde tamamladı. İstanbul Üniversitesi'nde İngilizce İktisat Bölümü'nden mezun oldu. Yıldız Teknik Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi Bölümü'nde yüksek lisans yaptı. Uluslararası ekonomi dergisi *BusinessWeek* dergisinde muhabirliğe başladı. 2007'de *BirGün* gazetesinde editör olarak işe başladı. Bu gazetede haber müdürlüğü, yazışleri müdürlüğü gibi görevlerde bulundu. 2013'te Çağdaş Gazeteciler Derneği, 2014'te ise Türkiye Gazeteciler Cemiyeti tarafından Yılın Başarılı Gazetecisi Ödülü'ne layık görüldü. *Yedi Yetmiş* çocuk edebiyat dergisini çıkardı. *Neye Göre* adlı bir tiyatro oyunu bulunmaktadır. *Bavul Dergi*'de öykü ve denemeleri, *BirGün* gazetesinde makaleleri yayımlanmaktadır.

Ođlum Kuzey'e ve yeđenim Gőney'e

Bu kitaptaki anlatıcı da anlatılanlar da elbette hayal ürünüdür. Ancak kişiler de kurumlar da hayal ile gerçeğin bütünüdür.

1

Hayatta herkes zıddını arar.

Maki denen yoksun bitki örtüsünün çevrelediği, denizi ha gördü ha görecek Doğanbey yolundan sapıp dolmuşun fiyat levhasında “indi bindi” mi “bindi indi” mi yazması gerektiğini tartışırken fark etmişim: Beni onayladığın ölçüde varsın. O sıcakta yanımda sürekli çantasındaki poşetleri karıştıran, marulundan enginarına her çeşit sebze yi çantasına doldurmuş teyze kadar hayatımda olan ya da olmayansın. Benim mazimsin, çocukluğumsun... Dolmuş sallandıkça kafamda canlanan sorumsun.

“Neden yetişkinler fısıldayarak, çocuklar bağırarak konuşuyor? Tersi olması gerekmez mi?”

“Niye tersi olsun kardeşim, koskoca adamsın, dolmuşta bağırırsan deli demezler mi?”

“Ama çocuklukta en kısık sesler bile duyulabiliyor-ken yaş ilerledikçe yavaş yavaş bunlar duyulmaz olur. O zaman çocukların kısık sesle konuşması daha mantıklı. Öyle değil mi?”

Minibüste sorduğun sorunun yanıtını artık biliyorum. Gerçeği küçükken bağırarak, büyüdükçe fısıldamak, en sonunda da susmak... Bizi gerçekte sağır eden şey işimize gelmeyen duymamaya alışmak... İnsanı ses-

siz kalmaya zorlayan nedir? Yaşımız ilerledikçe susmamız gerektiğini öğrendiğimiz anlar. O anların her birini eziyetle tecrübe etmiş hayatlarımız var. Ta en derinlerimizde ise ceza diye odaya kapatılmış, bağıra çağıra konuşan çocuklar var. Doğru cevabı bilenler de onlar.

“Pelin Abla’nın dediği gibi bir eşitlik olursa bu yol boyu uzayıp giden yazlıklar ne olacak?”

“Ne bileyim ben, bizim yazlığımız mı var?”

Sahip olmadığımız yazlık ya da kışlık üzerinden düzen tartışması yapmak. Bir nevi olmayana ergi... İnsanların mülkiyet kavramıyla ilişkisi ne kadar da karmaşık değil mi? Belki bir gün güçbela edinebileceği, belki hiç elde edemeyeceği mülke, mülk zengininden daha fazla sahip çıkmak, onu korumaya çalışmak...

Sende olmayan şeyleri korumak adına düzenin zabiti rolüne soyunmak ya da verilecek küçücük bir rütbe için altındaki herkesi yok saymak... İnsan doğası mı yoksa insanın içinden bulunup çıkarılan mı? Misal otobüste yanlış durakta düğmeye bastığında biri; otobüs durur, inen olmaz ve şoförü mağrur bir öfke kaplar. O an ayakta tüm yolcular korkuyla ve mahcubiyetle birbirine bakar. Oturanlarsa bu haklı davasında şoförden yana olduklarını göstermek için “cık cık cık” yaparlar. Buna “kural” diyorlar. Sormuyorlar, “Zaten her seferde, elli durağın kırkında durmaktasın be adam, ne olur bir tanesinde de fazladan dursan?” Hem kim bilir düğmeye basılan anla inmekten vazgeçilen an arasında neler var. Kuralları krallar koyar, kralcılar uygular. Uymayanı iki durak arası ezmekten zevk alan birileri var.

“Mademki böyledir insan, neyi değiştirebilir o zaman?”

Bu soruların ve sorunların bizi birbirimizden uzaklaştırmıştı, oysa yaptıklarımın ne kadar doğru olduğunu tekrar etmen bir o kadar yakınlaştırırdı. “Beni öv çabuk!”

En nihayetinde dostlarımızı söylediklerimize hak verenlerden seçeriz. Seni sevebilecekleri seçip seni sevebileceklerin en onay vereceği şeyleri anlat, sonra da kendini kahraman san. Tüm sosyal ağların içinde olan ya da ardında yatan... Bir nevi kendi "cemaatimizi" oluşturma peşinde değil miyiz hepimiz? İçinde de kendi seçtiklerimiz. Cemaatçilik kötü bir şeydir. Ama ulus bile özünde bir cemaat değil midir? Hem de en "hayali"sinden... Sanal cemaatlerin, sosyal ağların yani, içlerinde en masumu olduğunu kabul etmek gerek. Sonuçta cemaatlerin içinde bomba atanı da var kelle alanı da. Bir yanda sınav sorularını çalıp çalıp imanlıyız diye gerinenler varken diğer yanda intihar edenler var. Ama tarihi soruları çalanlar değil notu kırık olanlar yazar.

Senin notlar da cidden çok kötüydü be Savaş. Hatta ilkokul dördte ikmale kaldın. Herkese de, "Dördüncü sınıf en zoru, ilkokul dört en zoru!" diye anlattın. Ne kadar zor olabilir ya ilkokul dört? Öğretmen herkesin karneye yıldız çizmişti, sana kurukafa çizdi. Umarım tarihi sen yazmazsın, yazarsan da kesin kaydırma yaparsın.

O gün dolmuşun sallanmasından ve her zamanki ters köşe sorularından midem bulanmıştı. On Yedi yaşıydım ve pek de ideal bir tip sayılmazdım, öyle biri olmaya hazır da değildim. İdeal toplum da insan da o an çok ipimde değildi. Sadece araçtan inmek ve kumsala ulaşmaktı derdim. Elimdeki poşette terminalden aldığımız bir şort, tendeki peynir görüntüsünü korumak için en yüksek faktör güneş kremi ve pembe-lacivert, tuzdan sertleşmiş bir havlu vardı ki bir günün beyliği için bunlar olmazsa olmazdı. Hem ben bugün de iyi bir gelecek kurma hayalinin bir nevi kutsallaşmış cennet idealiyle özdeşleşmesini doğru bulmuyorum. Önemli olan hedefin kendisi... "Peki şu nasıl olacak, bu nasıl olacak, o kimde kalacak?" gibi soruların net bir cevabı olduğunu sanmı-

yorum. Belki de tüm ortak gelecek hayallerinin ütopyalardan beslenmesinden kaynaklı bu sorular. Ütopya demişken aklıma geldi, ütöpik sosyalizm var da ütöpik kapitalizm neden yok? Şöyle bir hayal yazılsa mesela: Bir tane inşaatçı adam var, emrinde yüz işçi çalıştırıyor, işçiler aldıkları maaşla kiralarını zor ödüyor ancak milyon dolarlık evler inşa ediyorlar. Patron o evleri satıp çok acayip zengin oluyor, işçilerse yerinde sayıyor! Tüm bunları da görünmeyen bir el düzenliyor! Ütöpik kapitalizm! İyi de bunun gerçekleştirilmiş var!

“Cennet mennet yok, kampa gelen ailelerin yaşattığımız kızları var.”

Bu tatile sürüklerken sana cennet vaat etmiyordum. Sadece SSK yaz kampının beleş sularından ve on beş günde bir beklediğin yepyeni arkadaşlardan alacağın tadı, günde on dört saat çalıştırılan on altı yaşında çocukların sırtında işleyen beş yıldızlı otellerde alamayacağını biliyordum. “Otel mi gördük sanki!” diyeceksin, haklısın, belki de bir zorunluluktan sevdik o kampı. Doğduğu, büyüdüğü, eğlendiği, kokusunu bildiği yerleri sevme zorunluluğuna kapılmayan canlı yoktur ki! Yurt dediğimiz, anıların ve alışkanlıkların kesişim kümesi değil midir zaten! Pek çok insan ölünce memleketine gömülmek ister, pek çok öğrenci okul sonrası işi gücü doğrultup geri dönmek ister. Çünkü insanı sokak değil hatıralar çeker. O yüzden en çok hatıralarını satandan, geçmiş yaşanamamış gibi yapandan korkmalı. Geçmiş aştığımız ölçüde var olmuyor muyuz? Koştuğu kaldırıma asfalt döken, gittiği muhalebiciyi markete çeviren, el ele tuttuğu sinemayı garaja veren... Vatanına en büyük hainliği eden, kendi anısına bile ihanet eden...

Dolmuş durdu, ikimiz indik, başka da inen yoktu. Kendine güzel bir markalı çanta almıştın, benim üçü bir

arada poşetimin yanında hiç fiyakalı durmuyordu. Söndüm ben...

“Savaş çok havalı!”

“Savaş çok başarılı!”

“Savaş çok akıllı!”

“Savaş yakıyor ortalığı!”

Yürüsün kardeşim ne olacak, etrafında birikenler ve üzerinden dökülenler hepimize yeter.

“Senin adına sevindim!”

Kıskançlık ile “adına sevinmek” arasındaki mesafe, zamanla kısalan bir şeydir. Uzak olduğun ve kendini eşit görmediğin insanın “adına sevinirsin”. Yakınlaştıkça ve kendini karşıdakiyle denk görmeye başladıkça yerini kıyas alır. Muvaffakiyette bir payın varsa yine “adına sevinirsin”, ötesinde bilinçsiz bir haset içindesin...

“Senin adına gerçekten sevindim kardeşim. Çünkü sende bu fiyaka oldukça kamp sakinlerinden birileriyle bizi tanıştırebilirsin. Aksi halde götün götün döneriz akşam dolmuşuyla. Marul ve enginar taşıyıp sürekli hastalıklarından bahseden orta sınıf teyzeler eşliğinde..”

(Sende de ne dert varmış be teyze! Komşularla güne gittiğinde hep anlatırsın ya, acıların padişahısın ya, hayatını yazsan roman olur ya, aslında ocaktaki düdüklü tencerenin öttüğü âna kadarsın. Bir senin mi acın var, hep senin mi hikâyen var, hep senin mi hayatın film olacak! Oysa belgesellerde büyükbaş hayvanların kaldırdığı toz kadarsın...)

Gerçekten ortak idealimiz adına sevinmiştim ki sende vazifeni yaptın ve bizi gerekli kişilerle tanıştırdın. Evet, kampın küçük odalarına bir gün önce öğle saatlerinde yerleşmiş ama ortamı keşfetmeye henüz fırsat bulamamış, buraların acemisi bir aile bulmayı başarmıştın. Tebrikler! Gizem’le sen tanıştın, abisiyle de beni tanıştırdın! Sen nasıl bir adamsın, ne bencil ne kendine dö-

nük, ne cibilliyeti bozuk adamsın. Sen benim ruhumun hangi yarısısın?

Gizem o dönem İzmir’de maddi olarak görece iyi durumdaki ailelerin kız çocuklarına koydukları isimlerin en popüleriydi. Ancak öğrendik ki aslen Merzifonlu idi! Ailenin görüntüsünden sosyal demokrat insanlar olduğu izlenimi edinebilirdik. Özellikle babasının eşitlikçi, ev işlerine katılmaktan çekinmeyen, dışarıda direnişçi, çocuklarına karşı şefkatli bir insan olabileceğine dair klişe sayılabilecek fikirlerim vardı. Ülkücüyümü! Tüm bunlara önyargı diyorlar ki bu tür önyargılarım hâlâ var. Boynunda ipli gözlük olan, çizgili, cepli tişört giyenlerin iyi insanlar olduğuna, sırtına attığı renkli kazağın kollarını önden bağlayan güneş gözlüklü insanların kibirli olduğuna dair önyargılarım da var misal. Kötü bir şey mi? Belki... Ama tam da değil... Onları toplumsallaştırmak, siyasallaştırmak, kitle desteği adına kullanmak kötü... “Sen, sırtına attığın kazağın kollarını önden bağlayan güneş gözlüklü! Sen yıllardan beri sahilde kısa yürüyüşler yaparken gözüne güneşi değdirmedin, bizse boynunda ipli gözlük olan, çizgili, cepli tişört giyen adamlar olarak gözümüze güneşi değdirmek ne, güneşi içtik be içtik.” İyi halt ettik!

Gizem, abisi, sen ve ben günbatımına yakın sahilde yürüyüşe çıkmıştık. Gizem ve abisi kaldıkları küçük odada duş almayı ve üstlerini değiştirmeyi başardıkları için temiz ve bakımlı gözüküyorlardı. Bizse deniz tuzundan sertleşmiş saçlarımız, paspal üst başımız, güneş kremi ve ter karışımı esansımız, çanta ve poşet aksesuarlarımızla zihinlerdeki günübirlikçi imajının kusursuz birer örneğiydik. Ege sahillerinin bir hiyerarşisi vardı: Yazlıkçılar büyüktür kampçılar, kampçılar büyüktür günübirlikçiler. Tabii bunların tümü de büyüktür Kürtler...

Gizem ve abisi aniden durup hararetli bir tartışmaya başladılar. Neredeyse birbirlerine vuracaklardı, tekme

Barış İnce'nin **Çelişki**'si okuma hazrı veren, çok güzel yazılmış bir kitap. İyilikten güzellikten yana olanları tanımak umut veriyor.

Zülfü Livaneli

Çelişki'yi okudum ve bitirdim bu sabah. İçimde Cemal Süreya'nın kuşları, Hava, esrik, fırlama ve canımı yakan bir dille yazmış Barış. "Kafamdan atamadığım soruları yüzüme vurmaya ne kadar da" meraklıymışsın be kardeşim... **Çelişki**'yi okuyup bitirdim bu sabah, içimde bitmeyen bir şeylerin olduğunu bilerek.

Ercan Kesal

Yazı yazmak başka bir şey edebiyat hambaşka... Barış İnce çoktan edebiyat tarafında. **Çelişki**, tıpkı gazeteciliği gibi "şaşırtıcı". Ne zaman ülkemdeki çöküşün içine gürsem Barış bir şey söyler ve ben ayağa fırlarım, umudum yenilenir. Özetle bu değerli adamı okuyun.

Umay Umay

Seçim otobüslerinin masum duyguları solladığı yollarda, kavurucu Akdeniz güneşli altında kaçak bir hayat ne kadar sürdürülebilir ki... İyi bir yol arkadaşı yoksa...

Çelişki, son yılların cesur kalemi Barış İnce'den zülfüyâre dokunan bir roman...

#yol #yönlülük #acı #zaman #çenokluk #manera #umutkırıklığı

 can

can yayinlari.com | [f](#) | [B](#) | [v](#) can yayinlari

roman

9 789750 735073